

TIPS VOOR DUURZAME ELEKTRONISCHE TOESTELLEN

Een handige gids om je toestel
langer mee te laten gaan en
duurzame toestellen te kiezen.

Editie oktober 2025

#StopExpresDefect

DUURZAME TOESTELLEN?

Stel je voor: Je toestel is oud en functioneert niet meer naar behoren. Of je koopt voor de eerste keer een smartphone, tablet, PC of laptop voor jezelf of iemand anders. Wat koop je dan best, is een nieuwe dan wel nodig? Met een doordachte keuze kan je zowel je portemonnee als de planeet een dienst bewijzen.

Waarom een doordachte keuze? In een elektronisch toestel zitten veel verschillende metalen. De industrie die deze metalen ontgint, raffineert en versmelt, verwoest de leefgebieden van mens en natuur. Dit heeft een heel negatieve impact op onze leefwereld door de vervuiling van water en bodem, de verwoesting van landschap en biodiversiteit en de uitstoot van broeikasgassen.

Door de beperkte recyclage van e-waste komen de meeste metalen die in onze toestellen zitten nog altijd uit deze destructieve industrie. Mijnbouw is in de voorbije 25 jaar toegenomen. Een van de oorzaken van deze toename is de korte levensduur van smartphones, tablets en computers die telkens vervangen worden door nieuwe toestellen. Dat moet dus anders, maar hoe?

Deze gids geeft je tips over hoe je jouw toestellen langer kan blijven gebruiken en om een toestel te kiezen dat lang van nut zal zijn. Zo moet er minder gemijnd worden voor nieuwe productie!

Start met de aanpassingen die voor jou het meest voor de hand liggend zijn. Als sommige technische tips niet duidelijk zijn, je hulp nodig hebt of meer uitleg wenst, kan je de gids meenemen naar een repair café, digipunt of een lokale computer-herstdienst, ze zullen jou met plezier helpen.

HET DUURZAAMSTE TOESTEL

Dat is het toestel dat je al hebt! Indien je al een toestel hebt dat aan je noden kan voldoen, probeer het dan te houden.

Defect?

Heb je een smartphone, laptop of tablet waarvan de werktijd op batterij niet meer voldoet of de USB-poort niet meer goed werkt? Dan kan deze hoogstwaarschijnlijk nog hersteld worden. Dit kan bij je lokale hersteller of op een repair café, daar kunnen de meeste onderdelen hersteld of vervangen worden, zelfs het scherm.

Bij een repair café ga je eerst langs met je defecte toestel. De hersteller kan je dan vertellen welke stukken je moet bestellen en waar je die kan vinden. Heb je de stukken ontvangen? Neem ze dan mee naar een volgende repair café om de herstelling uit te voeren.

Let op met batterijen - sommige goedkope batterijen lijken aanvankelijk goed te werken, maar slijten zodanig snel dat je al gauw slechter af bent dan met je oude batterij.

Te traag?

Als je een PC of laptop hebt die traag loopt, controleer dan eerst of een upgrade van bepaalde computer onderdelen je kan helpen.

Indien je in je computer nog een mechanische harde schijf hebt, dan kan een upgrade naar een SSD je veel helpen. Vroeger waren die heel duur, maar ondertussen is de prijs sterk verminderd en zijn SSD's de standaard op nieuwe toestellen.

Heeft je computer te weinig werkgeheugen? In dat geval wordt je harde schijf gebruikt om het tekort op te vangen, en

dat gaat veel trager. In Windows kun je dit controleren in Taakbeheer: als het geheugen in gebruik zeer dicht aanleunt - of hoger ligt - dan het totaal aantal werkgeheugen in je computer heb je waarschijnlijk last hiervan. In dit geval kun je meestal vrij eenvoudig je werkgeheugen verdubbelen door nieuwe RAM-latjes te kopen. Ga naar een computerhersteller of repair café als je hierbij hulp nodig hebt.

Elk besturingssysteem vereist een minimale hoeveelheid aan werkgeheugen om goed te functioneren. Als je jouw computer bijvoorbeeld upgrade naar Windows 11, dan heb je minimaal 4 GB nodig. Maar we raden 6 GB of meer aan voor optimale prestaties.

Start je computer traag op? Neem dan eens een kijkje in de configuratie van Opstart-Apps

en schakel alles uit dat je niet vaak nodig hebt.

Te weinig opslagruimte?

Raakt je schijf vol? Op Windows kan je gebruikmaken van de functie 'Schijfopruiming' om snel wat plaats vrij te maken. Die kijkt in een aantal bekende plaatsen - zoals je prullenbak - of daar veilig plaats kan worden vrijgemaakt.

Grote bestanden die je niet meer nodig hebt kan je verwijderen of verplaatsen naar een externe harde schijf, of naar een online dienst zoals Dropbox of OneDrive. Ook videogames kunnen zeer veel plaats innemen. Die kan je verwijderen als je ze (even) niet meer speelt.

Heb je veel gegevens in jouw Dropbox of OneDrive mappen die je zelden gebruikt? Dan kan je ervoor kiezen om deze mappen enkel online op te slaan. Zo nemen ze geen ruimte in

beslag op je harde schijf maar blijven ze wel beschikbaar wanneer je ze nodig hebt. Let wel, ook deze online diensten hebben hardware nodig en eisen een tol van onze planeet. Hou je gegevens dus niet onnodig bij en verwijder overbodige bestanden.

Hou er bij het bewaren van jouw bestanden rekening mee dat geen enkele gegevensdrager een onbeperkte levensduur heeft. Bewaar je gegevens daarom op meerdere plaatsen bij en controleer ze jaarlijks.

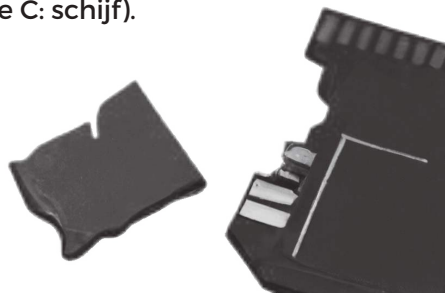
Nog steeds te weinig schijfruimte op je computer? Dan kan je de harde schijf/SSD vervangen door een met meer opslagruimte. Dan moet je wel je besturingssysteem opnieuw installeren. In sommige computers is er nog een extra slot voorzien zodat je de harde schijf/SSD niet hoeft te vervangen maar er één extra kan bijplaatsen.

Heb je te weinig plaats op je Android smartphone? Controleer dan eens of je toestel beschikt over een SD-kaart slot. Dan kan je daar een micro SD-kaart in stoppen voor extra schijfruimte. Veel apps kunnen verplaatst worden naar de SD-kaart om zo ruimte vrij te maken op je toestel. Op een smartphone of tablet en op sommige Mac computers kan je echter het werkgeheugen of de harde schijf niet upgraden. Bij sommige goedkope laptops is dit ook niet mogelijk.

Niet meer betrouwbaar?

Crasht je toestel geregeld en weet je niet waarom? Heb je af en toe last van een “blue screen”?

Op een computer kan je je harde schijf controleren op fouten. Dit kan in Windows door Foutcontrole uit te voeren op je harde schijf. (beschikbaar in het tabblad “Extra” in de instellingen van je C: schijf).

Als je toestel daarna nog steeds niet betrouwbaar werkt, neem hem dan eens mee naar je lokale hersteller, digipunt of repaircafé. Misschien vindt die nog een oplossing.

Maakt dit geen verschil? Dan kan je op een computer nog proberen om je besturingssysteem volledig opnieuw te installeren. Bij een smartphone of tablet kan je dit resetten naar fabrieksinstellingen. Maak hierbij wel een backup van al je data, want alles zal worden gewist!

Nood aan iets nieuws?

Vind je je oud toestel maar niets en heb je gewoon zin in een nieuw? Evalueer dan goed of dit voor jou iets oplevert: het verschil in snelheid tussen een oud en een nieuw toestel is lang niet meer zo groot en de verschillen tussen nieuwe generaties zijn best wel beperkt.

Bepaalde features zijn ook niet altijd zo interessant als ze lijken:

- Een pen lijkt een handig accessoire, maar niet iedereen gebruikt die actief.
- Een laptop met touchscreen verbruikt meer energie waardoor de batterij tijd korter kan zijn. Ze zijn vaak ook zwaarder.
- Een foldable smartphone is trendy, maar slijt sneller. Het scherm herstellen na een ongeluk is ook erg duur.

KOOP JE IETS? KIES DAN DOORDACHT!

Als je een toestel koopt, kijk dan voldoende vooruit: een goed toestel dient lang mee te gaan. Elk jaartje extra betekent minder productie! De technologische vernieuwing van computers gaat de laatste jaren niet meer zo snel als vroeger waardoor toestellen minder snel “verouderen”. Een toestel blijft dan ook veel langer bruikbaar.

Kijk bij de aankoop van een toestel eerst of er een refurbished toestel beschikbaar is dat aan je noden voldoet. Zo'n toestel is een gebruikt toestel dat technisch volledig werd nagezien en opgefrist. Door zo'n toestel te gebruiken verminder je je ecologische voetafdruk, je zorgt er immers voor dat een bestaand toestel langer wordt gebruikt waardoor de behoefte aan nieuwe productie vermindert.

Smartphones en tablets

Hou er bij de aankoop van een smartphone of tablet rekening mee dat niet alle fabrikanten even lang software-updates voorzien. Een toestel dat niet langer beveiligingsupdates krijgt is vatbaar voor hacking en sommige apps ondersteunen geen oude systeemversies. De aangeboden termijn is tevens ook een indicatie hoe lang het toestel volgens de fabrikant kan meegaan.

De termijn voor softwareondersteuning van een toestel kan je online opzoeken via de specificaties van de fabrikant of op Google. Slechts bij enkele smartphones wordt minstens 5 jaar software-ondersteuning beloofd. Op het moment van schrijven is de Fairphone 6 de beste van de klas met 8 jaar aan updates.

Computers

Maak een doordachte keuze tussen een PC of laptop: als je je toestel het grootste deel van de tijd thuis laat staan ben je beter af met een PC, die gaat veel langer mee en kan gemakkelijker geüpgraded worden.

Indien je geen nood hebt aan een krachtig toestel (lees: om te gamen) dan kan een mini- of micro-PC ook een optie zijn. Die neemt niet veel plaats in, gebruikt energiezuinige laptop processoren en vereist ook minder materiaal voor de productie door hun kleine omvang.

Laptops

Niet alle laptops zijn even duurzaam. Geef bij je toestelkeuze de voorkeur aan modellen met een duurzaamheidslabel zoals TCO certified of EPEAT.

Ga bij de aankoop uit van een zo lang mogelijke levensduur. Een goed toestel gaat minstens 8 jaar mee; streef naar een levensduur van 10 jaar of langer. Stel jezelf dus de vraag aan welke eisen het zal moeten voldoen om jou lang van dienst te kunnen zijn.

Om details te vinden over een laptop kan je reviews bekijken of het toestel in de winkel uitproberen. Hiervoor kan je terecht op websites zoals notebookcheck.net, rtings.com, techspot.com en tweakers.net. Let hierbij niet enkel op de prestaties maar ook op:

- Laptop formaat: De grootte bepaalt meteen ook de grootte van het scherm. Dit heeft invloed op o.a. zichtbaarheid en gewicht.

- Schermkwaliteit: Als je veel tekst moet lezen is een scherm met hoge resolutie aangenamer. In omgevingen met achtergrondlicht is een helder, niet-reflecterend scherm belangrijk. Bespaar liefst niet op de kwaliteit van het scherm, dit kan je later niet upgraden.
- Webcam en microfoon: test camera en geluid vooraf uit als je veel zal videobellen.
- Toetsenbord: test het comfort eens uit. En als je vaak cijfers moet intikken is een numeriek toetsenbord handig.
- Laadpoort: wordt opladen via de USB-C poort ondersteund? Dan kan je later een defecte stroomadapter vervangen door een universele USB-C adapter.
- Connectiviteit: controleer of het toestel alle aansluitingen heeft die jij nodig hebt, zoals USB(-C), ethernet, HDMI of VGA poorten. Let wel, niet alle USB-C poorten kunnen gebruikt worden om een scherm aan te sluiten.
- Opslagruimte: dit hangt af van je noden, een doorsnee gebruiker heeft ruim voldoende aan 500 GB.
- Batterijduur: neem bij voorkeur een batterij met een grote capaciteit. Zo heb je voldoende werktijd op batterij, ook als deze ouder wordt. Let op met gaming laptops: daar loopt de batterij sneller leeg.

Ook de onderhoudbaarheid en de mogelijkheid om onderdelen te vervangen verdient aandacht:

- Vermijd toestellen waar componenten zoals SSD, werkgeheugen, batterij en WiFi module vastgesoldeerd zijn, je kan deze dan niet vervangen als dat nodig is.
- Is de laptop eenvoudig demonteerbaar? Dan kan je gemakkelijker stof uit het koelsysteem kuisen en componenten zoals het toetsenbord vervangen als die versleten of defect zijn.

ONDERHOUDEN EN BESCHERMEN VAN JE TOESTEL

Smartphones en tablets

Voorzie je smartphone steeds van een screen protector en een hoesje dat de hoeken van je scherm goed beschermt. Een defect scherm herstellen is duur (en vereist opnieuw grondstoffen), en een ongeluk is snel gebeurd!

Laptops en PC's

Stop je laptop in een stevige laptophoes of -tas met extra bescherming aan de hoeken. Als je jouw rugzak met de laptop erin per ongeluk hard neerzet of laat vallen, zal de hoes jouw laptop extra beschermen en voorkom je een barst in het scherm.

Stof nu en dan eens je toestel uit. Als de ventilatoren en roosters bedekt raken met stof warmt je toestel meer op en moet het ook harder draaien om ze koel genoeg te houden. Let wel op dat je de ventilator niet beschadigt door de stofzuiger erop te zetten.

WAT MET MIJN OUDE TOESTEL?

Heb je een toestel dat je niet gebruikt? Verkoop het op een website die tweedehandstoestellen koopt, zoals 2dehands.be, Flobbi, Krefel of Swappi. Vaak kan je daar ook vooraf de prijs berekenen.

Je kan een werkend toestel ook doneren aan een kringloopwinkel of inbrengen bij een inzamelactie die zich inzet voor digitale inclusie. Langs die weg kunnen mensen met beperkte middelen toch een toestel verkrijgen...

Als je een toestel doorgeeft, wis dan alle data zodat je niet onbedoeld privégegevens doorgeeft. Op een smartphone of tablet doe je dit door deze te resetten naar de fabrieksinstellingen. Bij een computer moet je hiervoor de schijf formatteren. Online kan je terugvinden hoe je dit moet doen.

Is je toestel defect? Breng het dan naar een Recupel punt. Dat kan je bijvoorbeeld in supermarkten en recyclageparken vinden.

Een elektronisch toestel in je vuilnisbak gooien is niet duurzaam: zo kan men de zeldzame metalen niet recyclen en kunnen toxische stoffen vrijkomen in onze leefomgeving. Laat je het verkommeren in een schuif? Dan is die schuif gewoon een andere vuilnisbak...

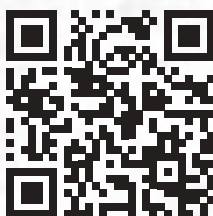
DOE MEE!

#StopExpresDefect

AARZEL NIET OM ONS TE CONTACTEREN?

info@catapa.be

SCAN DIT & BEZOEK ONZE SITE

www.catapa.be/nl/ctrlaltddelete/

VOLG ONS OP ONZE SOCIAL MEDIA

Instagram: www.instagram.com/catapa_vzw

Facebook Page: www.facebook.com/catapa.belgium

Door: Bert Cortois, Stan Hebben, Alfi Yusrina Ramadhani

